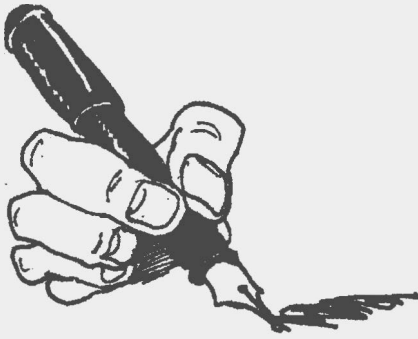

De Wildenborcher

Mei 2008

"Beste buurtgenoten"

Deze Wildenborcher heeft even op zich laten wachten. Maar uiteindelijk is hij er dan. Het voorjaar is wat laat van start gegaan maar we kunnen nu hopelijk gaan genieten van een paar mooie zomerse, warme maanden. Na het natte voorjaar kunnen we wel wat droogte gebruiken.

In deze Wildenborcher stellen twee gezinnen zich aan u voor. Leuk om te merken dat het ons bijna elke keer nog lukt om iemand te vinden voor deze rubriek. Dat betekent dat er nog steeds nieuwe bewoners in de Wildenborch komen wonen. Het gezin op de Kamphuizerweg woont hier al wel een aantal jaren maar heeft sinds kort een "gedoogbeschikking" gekregen en sindsdien voelen zij zich nog meer Wildenborcher dan voorheen. Nieuwsgierig geworden wie het zijn?

Hans Ezerman doet verslag van wat er allemaal met de kapel gebeurt. Zodat u ook op deze manier op de hoogte blijft, en of alles wel volgens schema verloopt. Het gedicht over de koe is van Gerrit Achterberg. Hij vertelt in een paar zinnen welke overpeinzingen een koe zou kunnen hebben en je ziet hem (de koe) staan kijken naar zijn eigen spiegelbeeld.

Els du Marchie Sarvaas schrijft over eetbare bloemen en geeft tips hoe we een salade of ons ijs aantrekkelijker of smakelijker kunnen maken. En u kunt lezen over de activiteiten die de Wildenborchse Vrouwen Club heeft ondernomen. Liesbeth ter Harmsel heeft een verfrissende kijk op bepaalde zaken. Leest u maar. En u kunt lezen hoe de toneelavonden zijn verlopen.

De oranjecommissie laat u weten wanneer en waar het Wildenborchs feest is, en ze hopen natuurlijk weer op een net zo'n grote opkomst als vorig jaar. En als de weergoden ons een beetje gunstig zijn.....

Bert Scova Righini schrijft over de Wildenborchse venen en bossen uit vroegere tijden. En Gerda Rossel doet een oproep, want zij wil weten hoe de grenzen van de Wildenborch lopen.

Ben Godtschalk schrijft dit keer dat het *we/pluis* is op de Kaap. Maar hij schrijft niet alleen daarover, maar hij neemt in een sneltreinvahrt nog even allerlei andere onderwerpen onder de loupe! En Marjo heeft weer een lekker zomers recept voor ons.

Mochten de schietvereniging, de volksdans club en de klootschietvereniging zin hebben om ook te schrijven over hun club, dan worden ze van harte uitgenodigd om dat te doen in de volgende Wildenborcher.

Ook willen wij de verschillende verenigingen en commissies er aan helpen herinneren dat zij er zelf verantwoordelijk voor zijn om data van evenementen enz tijdig aan de redactie door te geven. Nu gaat er soms nog vrij veel tijd overheen voor het e.e.a naar ons gemaild wordt, en er wordt wel eens vergeten dat als de Wildenborcher bij Joke en mij de deur uit gaat, er een maand over heen kan gaan voordat de krant bij u op de mat valt. We hopen dan ook dat deze krant op tijd komt, want Jennine Staring schrijft over de komende open tuindagen op het kasteel.

Het zal waarschijnlijk dit jaar niet lukken om vier Wildenborchers vol te schrijven. Maar we blijven natuurlijk onze uiterste best hiervoor doen.

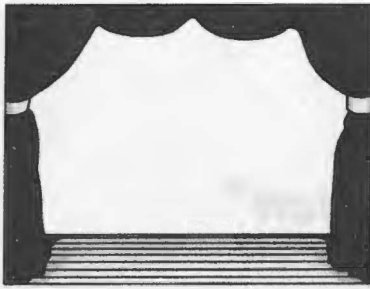
Kopij voor de volgende Wildenborcher kunt u inleveren voor 15 augustus. Ons e-mail adres is gewijzigd. U kunt ons vanaf nu bereiken op:

Telefoon Joke Wiltink: 0575-556748

e-mail wiltwess@hetnet.nl

Telefoon Gea van Dommelen: 0575-55688

e-mail g.vandommelen@kpnplanet.nl

Toneelvereniging T.A.O. Wildenborch.

Eindelijk is het dan zo ver. En gebeurd er waar iedereen lang op heeft moeten wachten. De toneelvereniging TAO geeft twee avonden een voorstelling. Er is voldoende reclame aan vooraf gegaan. Zowel in de krant, de Wildenborcher, als de extra huis aan huis flyers kunnen niemand zijn ontgaan. De mogelijkheid bestond om de kaartjes in de voorverkoop te halen. En zelfs de kaartjes zagen er zeer verzorgd en professioneel uit. Dat belooft wat zal menig een hebben gedacht! Zelf de entree kaartjes

waren gekleurd met het "Wildenborchs" groen.

De avond werd ingeleid door Reint Mennink. En hij vertelde er nog bij dat dit de laatste avonden in de kapel oude staat zouden zijn. Na het weekend zou de definitieve ontmanteling van de kapel beginnen. De zaal was beide avonden stampvol. En er waren zelfs mensen die geen kaartje meer konden bemachtigen

omdat het totaal uitverkocht was.

Het stuk heette Parel en Moer, handelaren in antiek en curiosa.

Het was een vrolijk stuk met natuurlijk een goede afloop. Maar niet alleen met een goed einde, er was zelfs een verrassende ontknoping. Want wie had nou gedacht dat Nellie, het dienstmeisje, de dochter zou blijken te zijn van de handelaar Parel

De spelers waren: Adriaan Parel/ Appie Klein Brinke, de goedige parel; Jacob van der Moer/ Frits Pladdet de slimme handelaar;

Katrien/ Erika Scharrenberg zijn vitterige vrouw. De sullige Gradus/ Reinier Klein Brinke met zijn pittige vrouw Grada/ Ineke Braakman die de touwtjes in handen had. En Juul Brugman/ Hugo van Ditshuizen die erg overtuigd was van zijn eigen charmes; en Keek Tabak/ Dinie Schoonen de licht nerveuze bedillerige dorpsvrouw; en Nellie het dienstmeisje werd gespeeld door Kristie Holsbeeke.

Twee nieuwkomers waren er onder de spelers: Hugo van Ditshuizen en Ineke Braakman. Hugo leek de rol op zijn lijf geschreven en Ineke bleek enorm veel plezier te hebben tijdens het spelen en moet hebben genoten van de avonden en van het bier drinken! Twee soufleusses waren er, Frieda te Lindert en Gerda Wezinkhof. Maar of zij die avonden veel hebben moeten bijspringen is ons niet bekend, dus dat is een goed teken. Iedereen zat goed onder de schmink, dat was het werk van Ina Wesselink. Al met al waren het zeer geslaagde avonden waar in de krant ook uitgebreid aandacht werd besteed.

"Onze Wildenborchse Kapel"

April 2008

Het zal waarschijnlijk niemand in de Wildenborch- en omstreken zijn ontgaan dat onze oude kapel ter ziele is. Gelukkig zijn er naast heel veel persoonlijke herinneringen ook nog een flink aantal foto's van het gebouw bewaard.

Met het laatste evenement van TAO over Parel- en Moer met hun oude zoi hebben we waardig afscheid genomen van de kapel, het dak mocht er letterlijk af, maar dat hebben we toch maar voor de slopers bewaard. Vanaf dat moment is er veel werk verricht door een boel behulpzame vrijwilligers: de ontruiming, het verwijderen- en demonteren van verschillende bruikbare spullen- en de dakbedekking.

Intussen zijn de vakmensen van Bargeman volop bezig met de nieuwbouw. De beton fundering is gestort- en opgemetseld, en zijn sinds een poosje de contouren van de nieuwbouw al weer zichtbaar door de staalconstructie.

Op een aantal onwijs gemotiveerde vrijwilligers hebben we al diverse keren een beroep mogen doen, een aantal hiervan heeft zich tot op de kont nat laten regenen bij het leggen van de begane grondvloer elementen.

Inmiddels zijn we "uit de grond" zoals dat heet, het leidingwerk voor de verwarming- en riolering is ook al aangebracht en de begane grond vloeren zijn afgestort.

De bouwwerkzaamheden volgen elkaar in snel tempo op, waarbij we in de komende periode in eigen beheer nog verschillende werkzaamheden gaan doen, ondermeer het aanbrengen van de dakpannen- en

gootbeugels, aanpassen- en herplaatsen van het torentje. Verschillende Wildenborchers hebben hun hulp aangeboden waar we dan ook graag dankbaar gebruik van maken.

Op dit moment gaat alles volgens planning, we denken dat rond de vakantie (in juli) er weer een nieuwe kapel staat waar vanaf het najaar (september) weer veel gebruik van gemaakt gaat worden.

Hartelijke groeten van de kapelcommissie.

Hans Ezerman

De Wildenborchse Vrouwen Club naar Lochem.

Eind februari waren we te gast in de Wereld Mode Winkel "SARI" van Ellen Doeve. Stoelen uit de kapel, koffie en thee in thermoskannen, aan alles was gedacht door Henriët, Gea, Alma, Gerda en Ineke. Wij hoefden alleen ons bekertje maar aan te pakken en konden gaan zitten. De kledingrekken waren deels weggeschoven in de pashokjes, daardoor hadden we goed de ruimte.

Ellen vertelde hoe ze samen met Frank en zoon Jasper in de Wildenborch was komen wonen. (Hierover kunt u uitgebreid lezen op pagina 18). Frank had zijn laptopje en scherm al geïnstalleerd om ons een presentatie te geven, maar de techniek liet hem in de steek. De Wildenborchse Vrouwen Club is niet voor één gat te vangen en Henriët kwam op het lumineuze idee om Evert Beens, die daar vlakbij woont, om hulp te vragen. Evert schijn behalve verstand van beeldhouwwerken ook verstand te hebben van computers. De twee heren deden hun best en zie daar, de presentatie kon beginnen. Frank gaf een PowerPoint presentatie, en vertelde daarbij met veel enthousiasme over de milieuvriendelijke manier van produceren van de kledingstukken die in de winkel hangen. Materialen van o.a. linnen, hennep en bamboe. Voorzien van een ECO keurmerk. Fair- Trade: eerlijke handel.

SARI: Samenwerken Aan Rechtvaardige Import; de producent krijgt een eerlijke beloning en kan rekenen op langere termijn afname van zijn producten. Waardoor de toekomst een beetje verzekerd is in de vorm van een voortdurend werk en er ook scholing kan plaatsvinden.

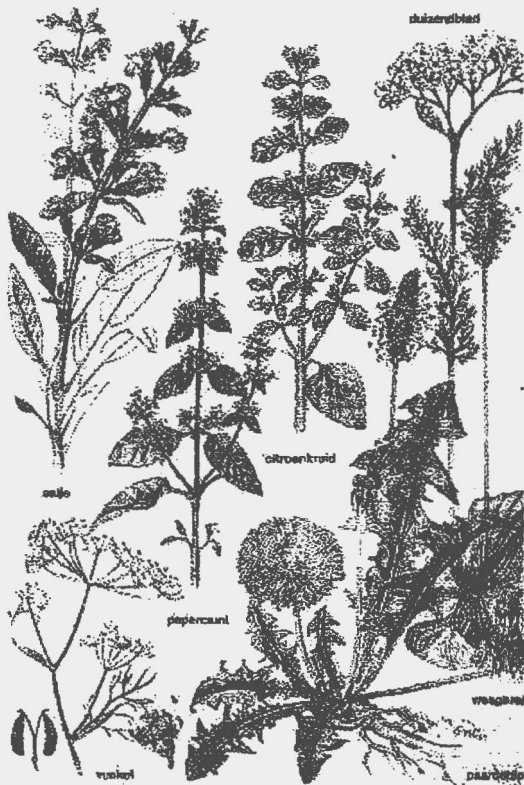

Een verhaal over de kleine coöperaties (vaak families) die in arme, maar wel goede omstandigheden de materialen verbouwen, met de hand weven, kleuren met natuurlijke verfstoffen en bedrukken met mooie prints. Alles op de wijze die in hun cultuur past, b.v. hurkend op de grond. We zagen ook de naalokalen waar de kleding gemaakt wordt op de manier zoals we onze moeders of grootmoeders vroeger achter de naaimachine zagen zitten.

De maten kunnen wat kleiner uitvallen dan onze "standaardmaten" die we gewend zijn, we zagen hier dat niet alle patronen met naad geknipt worden... Ellen vulde Frank's verhaal aan met voorbeelden en toonde ons de verschillende materiaalsoorten. Wat opviel waren de "frisse kleuren" en de zachtheid van o.a. Bamboe.

Tot slot mochten we rondkijken tussen de kledingrekken. Gerda Bijenhof dook al gauw een pashokje binnen en kwam weer tevoorschijn met een prachtige blouse, mooi van kleur en perfect passend en zeer slank afkledend. Zij was niet de enige die de kassa deze avond liet rinkelen. Anderen wilden de volgende dag komen passen of nog eens gaan kijken. Dat is zeker de moeite waard in deze SARI winkel.

Joke Wiltink.

Eetbare bloemen

De redactie van de Wildenborcher vroeg mij enkele maanden geleden tegen het voorjaar een stukje te schrijven over eetbare bloemen. Nu zijn er heel veel eetbare bloemen en ik maak een keuze uit de bloemen waarmee hier in de omgeving veel in aanraking komen. De meesten van ons wonen in de directe omgeving van weilanden en ik begin met eetbare weidebloemen. Niet alle bloemen zijn lekker maar ze geven wel een goede kruidige smaak aan gerechten. Als ze over een goed gemaakt gerecht gebruikt worden blijken bloemen vaak een delicatessen te zijn en veel aan de smaak van het gerecht toe te voegen.

1. Madeliefje (meizoentje, Mariabloem) Geraspte wortels met madeliefjes zijn lekker, zien er gezellig uit en zijn gezond want ze zuiveren het bloed. Eet ze overdag want 's avonds sluiten de bloemetjes zich, maar dat is tegen te gaan door ze in warm vocht te leggen, thee of soep.
2. Paardebloem. Trek de bloemblaadjes los en gebruik die in een salade. Ook de jonge groene bladeren van de paardebloem zijn lekker in een sla. In Frankrijk staan ze vaak op de menukaart (pisenlit, letterlijk bedplassers zoals ze hier ook wel worden genoemd m.a.w. je gaat ervan plassen). Ook is van de helgele bloemblaadjes een heerlijke jam te maken, prachtig van kleur.
3. De witte en paarse Dovenetel. De witte bloemen van de dovenetel smaken en ruiken naar honing en zijn te gebruiken over zoete gerechten heen, zoals puddingen en vla's. De paarse dovenetel heeft kleinere bloemetjes die ook heel geschikt zijn om mee te versieren en om te eten. Over een groene komkommer sla of op een groen borrelhapje (avocado mousse b.v.) staan die paarse bloemetjes heel appetijtelijk .
4. Maartse viooltjes. Een heerlijk geurend bloemetje, heel decoratief en mooi om taarten en cake's mee te versieren. Ook kun je er heel kleine boeketjes van maken om op de schaal te leggen.
5. Maagdenpalm. Op het ogenblik bloeit de maagdenpalm al met blauwe bloemen, die eetbaar zijn, maar eet de groene blaadjes niet!!!!
6. Boerenwormkruid. Het is een plant die langs de weg en op braakliggende stukjes land, ja op heel veel plaatsen bloeit met lange stengels met kronen van helgele knoppen met sterk aromatische geur. Het blad is goed te eten in combinatie met b.v. gamba's. Met suiker en honing kan er een lekkere likeur van gebrouwen worden. Pas op!! zwangere vrouwen, drink die likeur niet.
7. Pinksterbloem ook wel Veldkers of Weilandschuimkruid genaamd. Deze bloem, die nu al in de weilanden een lila achtige roze waas laat zien, heeft dezelfde smaak als waterkers, tamelijk scherp. Het kan gebruikt worden in gemengde salades en sauzen, niet in te grote hoeveelheden gebruiken want dan wordt de sla te bitter. De lila bloemetjes kunnen weer als decoratie dienen.
8. Zevenblad en brandnetels (wilde groenten). Van deze ellendige onkruiden kunnen heerlijke soepen gemaakt worden. Zevenblad nog smakelijker dan brandnetel en beide zijn gezond!
9. Klein Hoefblad. Een verfijnde plant die aan het eind van de winter al te voorschijn komt met goudkleurige bloemen op een roodachtige steel. De stelen met de knoppen zijn sappig en ruiken lekker. Ze kunnen rauw als sla gegeten worden maar ze zijn nog lekkerder als ze even in boter gebakken worden. De bladeren smaken taai en moeten lang gekookt worden, dus laat ze maar links liggen.

Oppassen met het groot hoefblad met zijn grote bladeren, zij zijn niet eetbaar. Gebakken Klein Hoefbladbloemen mogen dus wel op het menu.

Nu gaan we de tuin in. Gebruik altijd onbespoten bloemen en eet alleen maar bloemen waarvan je zeker weet dat ze eetbaar zijn. Ook de bloemen uit de natuur moeten schoon zijn, dus geen bloemen uit de wei waar net de mestmachine overheen gegaan is. Bloemen van de bloemist zijn ook niet te vertrouwen vanwege de vele chemische groeihormonen die ze tegenwoordig toevoegen in de kassen etc.

Ik noem een hele lijst bloemen die gebruikt kunnen worden in recepten maar de redactie heeft al een receptenrubriek, dus als U geïnteresseerd ben zal ik de recepten aan U doorgeven.

1. Besuikerde viooltjes.

2. Oost-Indische kers of Nasturtium. Een heel dankbare bloem om te eten en mee te decoreren. Lekker pittig en ook de verschillende kleuren bloem verschillen van smaak, Oost-Indische Kers met eieren. Ook aan aardappelgerechten geeft de O. Kers een bijzondere smaak. Fleur de kaas bij de borrel op met blaadjes Oost-Indische kers er over.

3. Rozen. Rozenblaadjes, vooral voor de versiering van toetjes, over ijs en in vruchtensappen. Doe de blaadjes in het bakje voor de ijsblokjes en maak zo aantrekkelijke ijsblokjes.

4. Vlijtig Liesje en Begonia. De bloemblaadjes van beide bloemen zijn eetbaar. De smaak van Vlijtig Liesje(radijsachtig) is minder sterk dan van Begonia (pikant peperachtige smaak). De kleuren heel aantrekkelijk, b.v. een groen komkommerschijfje met een felroze bloemblaadje.

5. Lavendelbloemen. Haal de bloemetjes van de steeltjes, zodat alleen de lila bloempjes overblijven. Roer ze door ijs, door vruchtensla en door gewone sla, ook in cake deeg smaakt het lekker. Lavendel ijs is bijzonder.

6. Borage of komkommerplant, een makkelijk groeiende plant. Doe de hele steel met blaadjes en bloemen in een karaf met koud water, ziet er heel aantrekkelijk uit op een koffietafel en smaakt fris. Met de blauwe bloemen kan weer versierd worden.

7. Vlierbloesembloemen. Grote witachtige schermbloemen, die je in de Wildenborch overal kunt vinden langs de landwegen. Pluk ze niet langs volle autowegen, ze komen dan teveel in aanraking met vieze autodampen. Die bloesems zijn heerlijk in pannenkoeken of in een taart. Vlierbloesemstroop is een goede basis voor limonades, jams en geurige, romige toetjes. Er schijnt ook wijn van gemaakt te kunnen worden.

8. Alle bloemen van de kruiden b.v. van Munt, over ijs, over meloen en aardbeien, heerlijk. Koriander bloemetjes over Thaise schotels of in soepen of over maïskolven. De bloemen van Thijm hebben een heel anders smaak dan het kruid zelf. Beiden geven een extra smaak aan eten, maar het moet passen bij het gerecht, de Tijmbloemetjes zijn zoeter en horen meer bij nagerechten. Basilicum ijs is een delicatesse en verrassend van smaak, niet zo makkelijk om te maken.

Veel succes met experimenteren in de keuken.

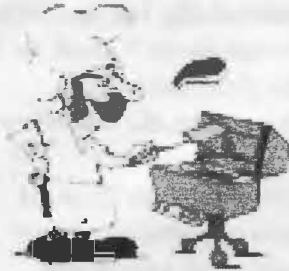
Els du M. Sarvaas

Wildenborchers! Voorlopig kunnen jullie aan de slag met bloemen uit je eigen gebied. Ik heb geen recepten gegeven, maar mochten jullie die willen weten neem contact op met Els du Marchie Sarvaas, Wildenborchseweg 24 of mail naar dmsarvaas@hetnet.nl

BARBECUE en ORANJEFEEST

Wegens enorm succes van de afgelopen jaren, organiseren we op vrijdag 20 juni a.s. weer een barbecueavond.

Naast een lekker stukje vlees zorgen we natuurlijk voor een heerlijk getapt glaasje en andere drankjes tegen zeer redelijke prijzen en vanzelfsprekend een gratis kopje koffie bij binnenkomst.

De barbecue kost € 10,00 inclusief salade, rauwkost, e.d.
Kinderen t/m 12 jaar betalen slechts € 5,00.
Aanvang om 20.00 uur bij het Koetshuis bij het kasteel.

We hopen en rekenen op jullie allemaal.

Familie en vrienden die regelmatig het Wildenborchs feest bezoeken zijn natuurlijk ook van harte welkom.

Voor de liefhebbers wordt er weer gedart en gesjoeld om het kampioenschap van de Wildenborch.

Laat ons wel even weten of je komt.

Een telefoontje voor 15 juni naar één van de volgende telefoonnummers is voldoende:

Harrie Dinkelman	0575 - 55 66 56
Jan Zweverink	0575 - 55 65 75
Herman Klein Brinke	0573 - 44 16 91

Zaterdag 21 juni is er natuurlijk weer ons Oranjefeest.

Om 13.15 uur verzamelen we bij de Nijlandweg.

Om 13.30 uur beginnen we met de opening. Na de stoelendans kan een ieder genieten van de spelletjes én natuurlijk weer even bijpraten over alles wat ons al zo bezig houdt in de Wildenborch. En zijn er weer zoals altijd mooie prijzen te winnen.

Hopend op mooi weer wensen we een ieder een fijn feest toe.

Tot 20 en 21 juni!

De Oranjecommissie

VAN WILDENBORCHSE VENEN EN BOSSEN.

(I)

De Graafschap, de streek met - laat ik maar wat overdrijven - de idyllisch in het groen verscholen dorpjes en buurtschappen. Welke Achterhoeker, welke Wildenborcher koestert dit lieflijke beeld niet? Mag dat met de hedendaagse aantasting van het landschap al een wat romantische voorstelling van zaken te zijn, rond 1800 was dat zeker het geval.

De Achterhoek bestond toen voor ruim de helft uit zogenaamde woeste gronden, een erg toepasselijke benaming voor de uitgestrekte heidevelden, moerassige venen en drassige 'broeklanden' (gronden en weiden bij rivieren en beken) die het landschap toen een volstrekt ander aanzien gaven dan nu. Om met degene die gepromoveerd is op de ruimtelijke ordening in Nederland in de periode 1795-1849 te spreken: 'De woeste gronden vormden een schier eindeloos kaal landschap, een wijde lege ruimte, stug, onvriendelijk, soms vijandig en ongenaakbaar, in het beste geval onverschillig ten opzichte van de mens die ze wilde betreden [. . .] woest en leeg, zoals ooit de nog onvoltooide aarde tijdens de eerste dagen van de Schepping'. Deze weinig geruststellende omgeving zal ongetwijfeld hebben bijgedragen tot het ontstaan van de vele verhalen over witte wieven en dwalende geesten die bewoners tegenkwamen als ze naar een verre buurman of het dorp gingen.

Het oorspronkelijke bos was in de streek, zoals in heel Nederland, vrijwel verdwenen. Door de vanaf de vroege Middeleeuwen steeds maar toenemende bevolking waren de bomen opgestookt of voor economische doeleinden gebruikt. En omdat het als een weinig lucratieve bezigheid werd beschouwd (letterlijk 'boompje groot, plantertje dood') was er maar heel weinig animo om tot de aanplant van nieuw bos over te gaan.

Ook de Wildenborchse dreven lagen er desolaat bij. Zuidoostelijk lag het Wiersser Broek, tot op de dag van vandaag een van de natste gebieden van de Achterhoek. Naar het noorden ging het broek over in het Zwarte of Barchemse veen, dat weer overliep in het Langense en Lochemse veen. Westelijk van het Huis lag de Seck of Sek [een benaming voor biesachtig gras dat in moerassig gebied groeit], zo'n beetje het gebied tussen de weg Vorden-Lochem, de Schooldijk en de Galgengoorweg. Dat was in natte tijden één plas water.

Iets voorbij de vroegere windkorenmolen, pal westelijk van de Muldersplaats bevond zich een bijzonder fenomeen voor de Achterhoek, dat eigenlijk alleen maar voorkwam in polders: een water(schep)molen. Ervoor lag een heuse molenboezem waarin het water uit het Sek werd opgevangen. Deze ook door wind aangedreven molen voorkwam dat het water tot het Huis kwam. Staring probeerde verder het water in toom te houden door het aanleggen van 'graven' [oude benaming voor sloten]: je krijgt zo af en toe de indruk dat slootjes graven de voornaamste bezigheid was op de Wildenborch. Ook in de mark van Barchem was na zijn aantreden als markenrichter een sterk verhoogde activiteit aan het gravenfront te constateren.

Door de Kring lagen talrijke, nu verdwenen dijken en dijkjes waarop de Bloeminkjes, Meulendijkjes, Nijlandjes etc droge voetjes konden houden. Alleen op de hoger gelegen gronden met daarop de boerderijen en hun bouwgrond had men geen last van het water. Een ook nu nog goed waarneembare zandrug bevond zich bij de Kapelweg [vroeger 'De Weg naar Wientjesvoort']. Daar lagen de grote boerderijen Blokhuis en Klein Bloemink.

Al deze Wildenborchse nattigheid was te wijten aan een onvoldoende afvoer van het water in de Vordense beek en de Berkel, met daarin een hoofdrol voor de watermolens die door het stuwen van water de afstroming belemmerden: Staring zou er bijna een levenswerk van maken deze molens van het Achterhoekse toneel te laten verdwijnen.

In de correspondentie van Staring treffen we vrijwel elk jaar de beschrijving van de wateroverlast aan. Soms adviseerde hij zijn studerende zonen Winand en Willem maar niet te komen omdat de Wildenborch onbereikbaar was. De slechte begaanbaarheid van de wegen in de Achterhoek en elders in Gelderland was ook de reden om provinciale commissies in Arnhem maar niet te laten vergaderen in de winter.

De bezoeker die vanuit Lochem of Vorden naar de Wildenborch kwam, zal op zijn of haar tocht in de herfst of winter wel eens door somberte zijn overvallen. Vele plaatsen stonden blank in een door veen, heide en water grijs en bruin getint landschap, met daarover niet zelden flarden mist

Voor Staring zal deze triestigheid een reden temeer zijn geweest elk jaar de lente enthousiast te begroeten en in de brieven aan kinderen en familie uitvoerig te berichten over wat ontloek aan jonge knopjes en groen. Hij maakte er zelfs een lofzang op in een van zijn gedichten: *Geen nevelig duister/ Bedekt meer het veld;/ Geen blinkende kluister,/ Die het beekje meer knelt/ Het stormen is over:/ De buien zijn heen;/ Wat ritselt in 't loover,/ Is zefir alleen.*

In dat jaargetijde zal de bezoeker aanzienlijk beter gemutst zijn geweest bij nadering van de Wildenborch. Een oase van groen wachtte hem. Overal stonden bossen: zuidoostelijk van het Huis met een nog stuk groter Bosket dan nu, in een halve van noord naar zuid lopende cirkel om Nijland, westelijk van Hoge Vonder en voor het Huis in het Sek.

In die zompige Sek? Ja, daar lagen de zogenaamde akkermaalsbossen van eik. Op in rijen aangelegde dijkjes, ook wel rabbatten genoemd, met rondom de nattigheid. Akkermaalsbos beschouwde men rond 1800 eigenlijk, tot de (her)introductie van de den, als de enig rendabele vorm van bosbouw. Vooral het akkermaal van de eik was populair omdat het eikenhout voor vele doeleinden (brandhout, in het bijzonder voor bakkerijen, timmerhout, omheiningen etc) gebruikt kon worden. Maar behalve dat werd de schors - de eek - ook als grondstof gebruikt in een belangrijke tak van industrie: de leerlooierijen.

De positieve(re) bejegening van deze houtteelt was vooral te wijten aan de al vrij snelle eerste opbrengst op het geïnvesteerde vermogen. Werden grote, opgaande bomen na zo'n zestig jaar gekapt en zag men dan pas zijn geld terug, bij akkermaalsbos viel dat moment veel eerder. Het geboomte liet men namelijk niet volwassen worden. Periodiek werden steeds de jonge takken van de hoofdstam en -takken gekapt. Afhankelijk van de opvatting die men er over de exploitatie op nahield, werd 4 tot 7 jaar na aanplant van de stekken voor de eerste keer gekapt, daarna steeds om de 7 à 10 jaar. Dit type bos was in de ogen van bosbouwers ook veel minder gevoelig voor calamiteiten als storm en brand. Niettemin was de productie van eikenhakhout toch nog een vrij kostbare aangelegenheid, vooral omdat die erg arbeidsintensief was. Tweederde van de kosten ging op aan loon voor arbeiders. Tot 1950-1960 zouden op dijken eiken gestaan hebben in de Sek.

Over de akkermaalsbossen lezen we bij Staring trouwens niet veel. Des te meer over de den. Thans krijg ik echter visioenen van een opgeheven vinger van de redactie, zodat ik daarover, en over weekhout, poppels, exoten, Franse en Engelse tuinen, pas kan uitwijden in een volgende aflevering.

Bert Scova Righini

Berichten uit de Prinses Julianaschool

Hier zijn weer een aantal uitspraken van kinderen. Gehoord in de groepen waar ik observeerde, of via mijn vorige school: School Het Hoge in Vorden of via derden aangeleverd naar aanleiding van mijn oproep in de Wildenborcher.

(U kunt uw bijdrage mailen naar spaties@xs4all.nl)

-Gr. 4.(Gelezen in een opstel) Ik wil later graag naast mijn burens wonen.

- Leerkracht tegen leerling uit groep 8 (die in de stoel ligt) "Wat ben jij gemotiveerd bezig"
Leerling zegt: "Waarmee?"

-Gr. 2.Leerling zegt: "Juf het gaat helemaal niet goed met mijn broer. Zijn longen zijn te groot en nu moeten ze worden geknipt."(amandelen)

-Gr. 1. Leerling: "Juf waar is nou die voetslipper?" (zwemvlies)

-Gr. 2. De pelletjes van een mandarijn= de schillen

-Gr. 2. Als leerkracht moet je soms even nadenken, als je onderstaande informatie te horen krijgt....
"Mijn mama moet dan niet werken, maar alleen maar slapen bij de baas" (dat zal dan vast wel een slaapdienst zijn?)

-Gr. 2. "Papa komt niet meer thuis slapen, hij slaapt nu bij....", (Papa had een cursus en ging bij familie slapen)

-Gr. 1. "Mijn mama heeft een baby in de buik!" (later blijkt: "Mama had een baby, dat was ik!!!")

-Gr. 3. "Dat kostte gratis."

Gr. 3. "Hij schiet altijd het langzaamste op."

Gr. 8. "Hij zit af te spieken."

Gr. 4. "Juf ons konijn is ondergedekt door een groot konijn. Nu krijgt ze misschien jonkieskonijntjes.

Gr. 3. Een verblinde blijde hond.(=blindengeleidehond)

In groep 8 eet een leerling 'Samson'koekjes. "Ik eet altijd eerst Gert op, anders is het zo zielig voor Samson."

Gr. 8. De vraag wordt gesteld, waarom Pasen altijd in de lente is en niet in de zomer. Een leerling antwoordt: "Anders smelten de paaseitjes."

Gr. 5. "Je kunt beter geen boer worden als je hooikoorts hebt, want dan kun je nooit hooien."

Kind 4 jr. Het kind ziet vader chagrijnig kijken omdat iets niet lukt bij het parket leggen. "Dan moet je maar heel slim een nieuwe gedachte verzinnen."

Gr. 6. Autistische kinderen nemen taal vaak letterlijk. Hier een voorbeeld: Met Valentijnsdag vraagt een meisje aan een jongen die naast haar zit te werken: "Wie is er op jou?" De (autistische) jongen voelt met beide handen op zijn hoofd en schouders en zegt: "Niemand." En werkt weer rustig verder.

*Tot de volgende keer,
Jenny Nijink*

" Even voorstellen"

Wij zijn de nieuwe bewoners van 't Olthuis aan de Mosselseweg 5:

Op 23 augustus van 't afgelopen jaar zijn wij, Gijs, Marike, Joris en Tetske aan de Mosselseweg komen wonen. Wij komen uit Amstelveen waar we 11 jaar gewoond hebben. Niet eerder hebben we in het oosten van het land gewoond. Gijs is geboren in Amsterdam en heeft een groot gedeelte van z'n jeugd doorgebracht in Aalsmeer aan de Westeinder plassen. Marike is geboren op Texel en na een aantal jaren verhuisd naar Brielle. We hebben elkaar leren kennen in Amsterdam en zijn daarna naar Amstelveen verhuisd waar onze kinderen beiden geboren zijn. Daar hebben we het lange tijd naar onze zin gehad maar na verloop van tijd merkten we dat het steeds drukker werd. De A9 die Amstelveen doorkruist slibde dicht en altijd maar in de file naar huis gaat je op gegeven moment tegenstaan.

We hebben het roer omgegooid! Ruim één jaar hebben we naar een nieuwe woning gezocht en bij de eerste bezichtiging van 't Olthuis vonden we dit al een zeer bijzondere plek.

We merken dat we hier ook veel meer buiten zijn dan in Amstelveen. Daardoor maak je de jaargetijden

veel beter mee. We vinden het een open streek waar we ons bij de buurtbewoners welkom voelden. Even een kaartje in de bus, even het erf op komen lopen voor een praatje of een kop koffie aan de keukentafel. Dat is erg leuk, want ook al bevalt het ons heel goed in Mossel, het is toch ook wennen. Wij komen uit de stad, wat weten wij nou van koeien?

We leren dus een hoop van onze pachters. Marike heeft een nieuwe baan gevonden

bij Bureau Jeugdzorg in Groenlo als jeugdhulpverlener en Gijs heeft nu de zorg voor de kinderen op zich genomen en het plan om een Bed & Breakfast te beginnen.

De kinderen gaan in Kranenburg naar de Kraanvogel en hebben inmiddels nieuwe vrienden en vriendinnen. We gaan 't Olthuis verbouwen met oog voor de originele details en oude elementen. We horen graag de verhalen die bij de boerderij en het buurtschap horen omdat het een plek is met een lange historie!

Herinneringen van toen.....

De laatste winkel in de Wildenborch was de winkel van Oplaat.

Tot 19.... konden we hier al onze boodschappen doen, van brood tot koe-touwen.

Deze foto's roepen wellicht herinneringen op aan de tijd van toen.

Wie wil hier wat over vertellen of schrijven?

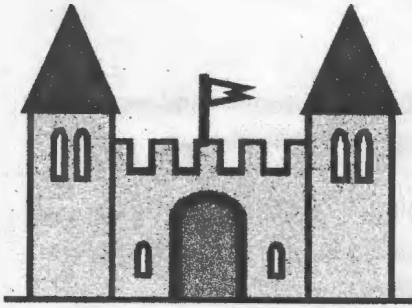
Alles hierover is welkom bij Joke Wiltink:

U kunt een briefje sturen:

Schoolhuisweg 2, of E-mail: wiltwess@hetnet.nl, of telefoon: 556748.

Graag voor 15 augustus 2008, zodat dit in de volgende Wildenborcher verwerkt kan worden.

OPEN TUINEN DAGEN

Ook dit jaar zullen wij de tuinen van de Wildenborch open stellen voor publiek. Op 24/25 mei van 10.00 uur - 17.00 uur, hopen wij dat velen de oprijlaan zullen opwandelen/opfietsen om te zien en te ervaren wat de Wildenborch te bieden heeft.

Gedurende die twee dagen kan men op eigen gelegenheid een kijkje nemen in de tuin, die door Bart en Alma - daarin bijgestaan door Jesper, waarover later meer - weer in 'topconditie' zal zijn gebracht. Via een speciaal uitgezette route loopt men langs alle specialiteiten in de tuin. In alle rust kan met van al het moois genieten, zittend op een bankje of mijmerend langs de waterkant.

Op het voorplein wordt weer een kleine regionale markt gehouden, waar van alles te zien en te koop is: asperges, honing, jams en chutneys, biologische kaas, Achterhoekse wijnen, bakkersproducten, maar ook bloemstukjes, vaste planten en rozen van de kwekerij, die ook de rozen levert voor de tuin van de Wildenborch. In en rond het Koetshuis is er gelegenheid om even te zitten met een kopje koffie/thee of een glaasje limonade, met krentenwegge of kruidkoek.

Vorig jaar hadden wij 1.500 bezoekers in de tuin. Dit jaar hopen wij op minstens hetzelfde aantal. Daarnaast rekenen wij er op weer veel buurtgenoten uit de Wildenborch tegen te komen, op de markt en/of in de tuin.

Vast en zeker komen de bezoekers ook Jesper Schmitz tegen, die vanaf 1 september a.s. in dienst van Stichting de Wildenborch gaat meehelpen de tuinen te onderhouden en - waar gewenst - te verfraaien. Als stagiaire begonnen is Jesper inmiddels uitgegroeid tot een belangrijke kracht, die met veel enthousiasme in de tuin aan het werk is.

Tot ziens op 24 of 25 mei. In de tuin...bij de koffie...of met een glaasje wijn in de hand!

Jennine Staring

DE GRENZEN VAN DE WILDENBORCH

Bij het uitpluizen van de bewonersgeschiedenis van de Wildenborchse boerderijen raak ik zo langzamerhand steeds verder "van huis". Dit komt natuurlijk in de eerste plaats door de vele huwelijksbanden met families in naburige buurtschappen (toen men nog geen fiets had...).

Verder bestonden er allerhande relaties en contacten in het verband van landgoed, kerspel, marke, gemeente, kerk en school. Het lastige is dat de geografische grenzen hiertussen niet altijd

Overeen kwamen en bovendien niet altijd gelijk zijn gebleven in de tijd. In gemeenteverband werden we trouwens lange tijd tot Mossel gerekend (huisnummering D), dat al bij kasteel Vorden begon.

Om toch enigszins paal en perk te stellen aan het onderzoeksgebied lijkt het me daarom nuttig om eens na te gaan wat nu eigenlijk de huidige (denkbeeldige) grenzen van onze buurtschap zijn. Graag zou ik daarom horen waar volgens de lezers van de Wildenborcher de grenzen liggen tussen de Wildenborch en naburige buurtschappen (Veldwijk, Klein Dochteren, Barchem, Wiersse, Medler...).

Ter illustratie hierbij een kaart uit 1564, gemaakt in opdracht van het Hof van Gelderland naar aanleiding van een verzoek van Ermgard van Wisch om in het bezit te mogen blijven van de hoge heerlijke rechten binnen de zgn. "Kring van Wildenborch" (een denkbeeldige kring op boogafstand rond het kasteel). Ermgard was de laatste eigenaresse van de Wildenborch uit het geslacht van Wisch en overleefde haar echtgenoot Georg en haar enige zoon Herman George van Limburg-Stirum. Na Ermgard's overlijden in 1583 ging de Wildenborch over op haar kleinzoon Joost, waarna het landgoed (met uitzondering van de periode 1700-1768) tot 1780 in bezit bleef van het geslacht van Limburg-Stirum (zie A. Tengbergen, 1973. "De Acht Kastelen van Vorden." De Walburg Pers, Zutphen, pp. 41-60).

Afgezien van het woongebied tot slot nog iets over onze "volksaard" (als die tenminste bestaat), zoals weergegeven door A.C.W. Staring (eerste en laatste deel van het gedicht "Geldersch Bloed", 1789):

*Ik ben uit Geldersch bloed!
Geen vleitoon klinkt mij zoet;
Mijn volksspraak, luttel rond,
Geeft nog de klank terug,
Uit onzer vaadren mond.*

*Ik ben uit Gelders bloed!
Opregt is mijn gemoed;
Aan eenvoud heb ik lust;
Met pracht en weeld komt zorg;
Genoegzaamheid baart rust.*

Uitziende naar uw reacties,

Gerda Rossel

gerdarossel@planet.nl

06-25358189
070-3816077

Recept voor de èchte saté en de enige èchte spareribs oftewel krabbetjes.

Eindelijk is het mooie weer aangebroken en wordt het tijd voor de BBQ.

Dit recept is zeer eenvoudig en bijzonder smakelijk en je geeft er eigenlijk alleen maar een bak sla bij. Dus voor degene die het werk moet doen ook erg prettig.

Deze saté dient op stalen pennen geregen te worden en niet op die zunige houten prikkertjes.

Maak rustig wat meer want als er (onwaarschijnlijk) wat over is, ontrijg je de satéblokjes en piep je de volgende dag de restanten gewoon op in de koekepan.

Het patent is van de Maleisische koks aan boord van de Thialf, het schip waar Ben vele jaren op gesleten heeft. Zie de foto van de keukenbrigade van de Thialf, die is tijdens een Kerst aan boord genomen.

Men neme (in het Nederlandsch Kookboek voor de Belgen staat: men Lene) :

Een even grote hoeveelheid ontzwoerde, dik gesneden speklappen en hamlappen.

De hoeveelheid wordt uiteraard bepaald door het aantal eters.

Je kan het vlees het beste zelf in blokjes (blokjes) snijden, dan bepaal je zelf de maat. De slager snijdt het vlees overwegend in te kleine stukjes.

Het vlees moet een nacht in de Sjantetter staan. Sjantetter is een nautische term voor een olieprut waarin het staaldraad aan boord mee ingesmeerd wordt ter voorkoming van roest. De kok aan boord gebruikt dezelfde term voor Marinade.

Het maken van de Sjantetter bij voorkeur in stalen pan.

N.B. de hoeveelheid Sjantetter moet zoveel zijn dat het vlees krap onderstaat.

Een scheutje zonnebloemolie.

$\frac{3}{4}$ van de totale hoeveelheid Zoute Ketjap oftewel Ketjap Asin.

$\frac{1}{4}$ van de hoeveelheid Zoete Ketjap oftewel Ketjap Manis.

Afhankelijk van de liefde voor knoflook een aantal geperste tenen knoflook.

1 of 2 eetlepels Sambal Trassi, afhankelijk van je smaak en hoeveelheid vlees.

Djahapoeder (gemberpoeder) $\frac{1}{2}$ tot 1 eetlepel afhankelijk weer van je smaak en de hoeveelheid vlees. Let op: Gember is volgens de Chinezen een stimulerend goedje!

De ingrediënten goed doorroeren.

Het vlees in brok(jes)ken snijden en steeds een hamlapje en speklapje om en om snijden om het vlees te mengen.

Vlees NIET zouten en NIET peperen

Na snijden vlees in de sjantetter doen en met de handen omwerken.

Vershoudfolie over pan en wegzetten in koelkast. Een uurtje voor het rijgen weer omwerken.

Vlak voordat de BBQ aangestoken wordt, de Satépennen (staal) invetten en vleesblokjes om en om eraan rijgen.

Op schaal leggen dan druipen ze uit.

Op goed warme BBQ roosteren, vaak keren anders vliegt de vlam erin door de ketjap.

Als ze dichtgeschroeid zijn, de BBQ sluiten en laten garen (af en toe keren)

Serveren met ordinaire pindasaus uit de supermarkt (een beetje sambal erdoor is erg lekker) en stokbrood met roomboter.

TIP: Geef gulzige eters en niet graag geziene gasten warm stokbrood, dan eten ze minder vlees.

Nog een Tip: Vertel mensen uut 't westen en vooral de dames, nooit dat er speklappen in verwerkt zijn!

Spareribs, krabbetjes of ook wel armelui's vlees genoemd:

Sjantetter hetzelfde maken, alleen de hoeveelheden zoute en zoete Ketjap omwisselen (Dus $\frac{1}{2}$ zoet en $\frac{1}{2}$ zout).

Verder alles hetzelfde.

Bij de slager een paar strengen spareribs kopen. Ongemarineerd!!!!

Streng in stukken van twee ribben snijden en in de sjantetter leggen als bij de saté. Geen zout en peper!!

Bij grillen uitkijken dat de vlam er niet in vliegt door de ketjap!

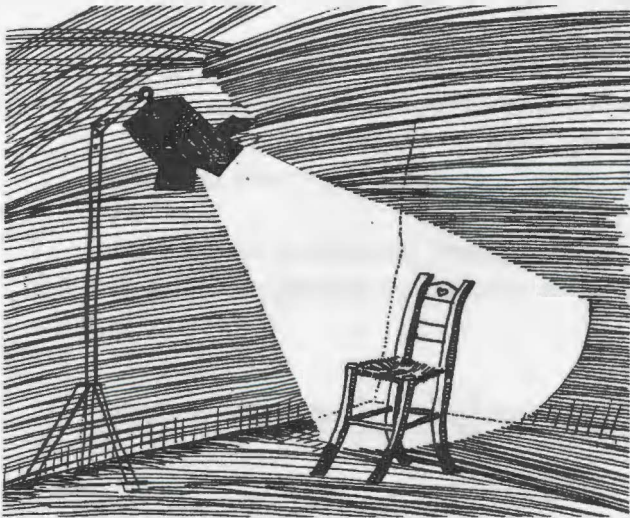
Ook weer serveren met pindasaus en stokbrood.

Een mooie BBQ-zomer gewenst!

Marjo

De keukenbrigade van de Thialf

Een greep uit het leven van:

Ellen Doeve.

Er is mij gevraagd een stukje te schrijven voor de rubriek uit het leven gegrepen dat ga ik doen, maar tevens is dit een stukje waarbij wij ons even voorstellen. Hiermee wil ik maar beginnen.

Wij, Frank van Zeldert, onze zoon Jasper van 7 en ik (Ellen Doeve) wonen sinds september 2001 op de Kamphuiserweg 9. Hoe wij daar gekomen zijn beschrijf ik hieronder:

Tot december 2007 woonden wij op dit adres in een vakantie woning, we hadden dus elke dag het gevoel dat wij vakantie hadden. Gelukkig heeft de gemeente een gedoogbeschikking afgegeven en nu mogen wij ons echte inwoners van de gemeente Bronckhorst noemen, daar zijn we natuurlijk erg blij mee. Het is hier zo mooi in het bos en heerlijk wonen in ons huis dat wij nog steeds het gevoel hebben dat wij vakantie hebben. Vooral wanneer zoals nu de zon schijnt, de vogeltjes lekker aan het fluiten zijn en wij een ochtend heerlijk in het bos hebben gewerkt....

Frank is loopbaanbegeleider, studiekeuzebegeleider en counselor. Hij heeft deels klanten aan huis en gaat geregeld op pad naar Amsterdam. Zoonlief zit in groep 4 van "de Kraanvogel". En ik heb een winkel in Fair -Trade en ecologische dameskleding in Lochem. Frank ondersteunt en helpt mij daarmee waar nodig is.

Tja, hoe komt een mens nu aan het idee om een kledingwinkel te beginnen zonder dat zij iets met de kleding business heeft? Ik denk dat het leuk is om iets te vertellen over het verloop van mijn leven. Tot mijn 21ste jaar heb ik in Enschede gewoond, heb daar een opleiding als laborante gedaan en kreeg

een tijdelijke baan van anderhalf jaar bij de AKZO.

In januari 1987 en het daarop volgend half jaar werd mijn leven drastisch omgegooid. In vogelvlucht komt het erop neer dat ik Frank heb leren kennen, uit huis ging, in contact kwam met de Franciscanse Beweging, enkele weken naar Taize ben geweest (een oecumenische broedergemeenschap in Frankrijk), op de bres sprong voor milieu, vrede en gevangenen en een opleiding ging doen als maatschappelijk werkster.

Frank kreeg een baan als proces technoloog en ging verhuizen vanuit Enschede naar Bergen op Zoom. Na veel wikken en wegen heb ik besloten ook naar het zuiden te verhuizen en heb in Breda mijn opleiding voor maatschappelijk werk afgemaakt.

Ik heb anderhalf jaar stage gelopen op een Jongeren Advies Centrum (JAC), dit vond ik erg leuk en daarna heb ik vooral gewerkt in de jeugd hulpverlening

Na enkele jaren in het zuiden van het land gewoond te hebben (Bergen op Zoom is een leuk vakantie dorp maar om er te wonen is moeilijk want je blijft altijd een buitenstaander) zijn wij verhuisd naar Loozen, een gehucht bij Hardenberg; op een tijdelijke woonplek waar wij het echte buiten wonen ontdekt hebben.

Ondertussen hadden wij een huis gekocht in een echte nieuwbouw wijk. We genoten daar van de sfeer van opbouw, elkaar leren kennen en gezellig bij de burens een borreltje drinken. Frank had werk bij de Wavin en ik als maatschappelijk werkster, vooral inval werk op vele plekken in de regio. Gelukkig werd dit na enkele jaren een vaste baan, toen kwam ik voor het eerst hier in de buurt als groepsleidster op "Valentijn" in Lochem, een centrum voor Alleenstaande Minderjarige Asielzoekers. Ik heb geholpen het centrum van de grond af vorm te geven en heb hier leuke maar ook zware tijden gekend.

Inmiddels zijn wij in 1998 beland. Dat jaar keken wij terug op ons leven. Wij waren beiden uitgekeken op onze baan en kregen het benauwd bij de gedachte om nog lange tijd in dat rijtje in die nieuwbouw wijk te blijven wonen dus op zoek naar iets nieuws. Wij verhuisden naar Amsterdam.....

In Amsterdam hebben wij een "Franciscaans hotel" gerund, een hotel waar gasten konden komen van allerlei kerkelijke organisaties, dominees, paters en non-profit organisaties. Wij woonden in een appartement in het hotel, 't was een leuke tijd en hier kwam het ondernemerschap ook boven drijven. Helaas waren wij toch nog gebonden aan een bestuur dus konden het niet helemaal runnen zoals wij zouden willen, we hadden wel veel bewegingsvrijheid en hebben alles gedaan wat je kunt verwachten van werken in een hotel.

Wat ik erg leuk vond is dat wij heel gewoon om gingen met de gasten en dat je soms later in de krant las dat je een belangrijke bisschop uit b.v. India op bezoek had gehad. Verder gingen wij ook wel eens met mensen op pad en zo is Frank met een Amerikaan naar Holysloot geweest, een dorpje boven Amsterdam om daar met deze meneer naar echte lakenvelders te kijken, deze man was helemaal dol van dit type koe omdat zijn familie vroeger in Nederland lakenvelders heeft gehad. Hij stond met tranen in de ogen aan de rand van het weiland.

In februari 2001 werd Jasper geboren. Ik herinner mij de eerste keer dat ik met hem met hem buiten kwam. Opeens vond ik het zo druk en lawaaiig in Amsterdam, op gegeven moment kwam er een boot langs, vloog een vliegtuig over, hoorde ik het lawaai van de trams en de auto's reden langs mij heen. Alles tegelijk. Hier wilde ik mijn kind niet op laten groeien.

Frank heeft op internet gezocht en wij zagen dat er nog een stuk bosgrond met huisje te koop stond in.....de Wildenborch. Ook een leuk verhaal wij zijn naar de makelaar gegaan en hij vroeg ons hoe wij het stuk grond vonden, wij moesten bekennen dat wij het nog helemaal niet gezien hadden en er na het bezoek aan de makelaar nog langs zouden gaan. Wij waren er helemaal weg van, het voelde zo goed en wij hebben het dan ook gekocht. Het duurde nog een jaar voordat wij hier gingen bouwen. In die tijd zijn we geregeld langs gegaan om even in ons bos te zitten. (op weg van Amsterdam naar Enschede als wij familie gingen bezoeken). In september 2001 kwamen we hier wonen, we hadden een huis en verder veel zand, bos en een oud huisje wat nog afgebroken moest worden.....

Wij genieten van het wonen hier, hebben veel wilde bramen weggehaald, overtollig struikgewas en dode

bomen opgeruimd, rododendrons en andere struiken geplant, veel bloembollen gezet en langzamerhand

krijgen wij het bos onder controle. Jasper geniet van hutten bouwen, avonturen beleven en trampoline springen, dit vaak samen met vriendjes van school.

Na enkele maanden ben ik vrijwilligerswerk gaan doen op de "Vijsprong", op verschillende plekken zoals in de tuin en in de natuurvoedingswinkel. Nog eens veranderd van werk en de afgelopen jaren in de thuiszorg gewerkt en als maatschappelijk werkster samengewerkt met een creatief therapeute, zij was er voor de kinderen ik voor de ouders.

Na al deze jaren met veel wisselende woon- en werkplekken kwamen wij op vakantie in Polen terecht (2 jaar geleden). Daar raakten wij enthousiast van de linnen kleding die ze in die streek verkochten. Er staan veel fabriekjes waar linnen verwerkt wordt met winkels daarbij, ik heb daar mooie kleding gekocht. In Nederland kregen wij het idee om zulke kleding te gaan verkopen, maar voor mij was het wel belangrijk dat het "verantwoorde kleding" zou zijn. Verantwoord in de zin van geen kinderarbeid, goede arbeidsomstandigheden en het liefst ecologisch. Ik kende een "SARI winkel" in Oene, een winkelketen die Fair-Trade stoffen en -kleding verkoopt. Met deze mensen ben ik gaan praten, dat voelde zo goed dat ik mij heb aangesloten bij de SARI organisatie.

Op 21 april 2007, na maanden van heel veel nadenken of je wel een eigen winkel gaat beginnen, van veel zoeken naar een goed pand en van heel hard werken om een winkel in te richten, zijn wij begonnen met een winkel in Lochem (aan de markt) Het is een hele stap geweest maar het gaat goed en ik geniet ervan een eigen onderneming te hebben en eigen baas te zijn, zelf te beslissen over wat er ingekocht wordt, eigen keuzes kunnen maken, etc.

Wat ik erg leuk vind en waarvan ik ook denk dat het niet voor niets is gebeurd, is dat wij nu veel mensen ontmoeten die zelf ondernemer zijn.

Veel mensen die wij kennen vanuit school hebben een eigen bedrijf en hier in de Wildenborch hebben veel mensen hun eigen bedrijf of hebben dat gehad; in ieder geval heerst er een ondernemers milieu. Verder wordt er regelmatig over en weer op de kinderen gelet, dit betekent dat je in drukke tijden ook gemakkelijk een beroep op ouders van vriendjes kunt doen (en andersom natuurlijk ook). Dit alles maakt ook dat ik de stap heb kunnen nemen om zelf een winkel te beginnen.

Nu wonen wij hier al 7 jaar en sommige familieleden vragen zich al weer af of wij alweer een nieuw idee hebben over een verandering in ons leven, die ideeën zijn er wel maar voorlopig vertrekken wij nog niet uit de Wildenborch. Samen hebben wij voor het eerst een gevoel van hier willen wij wel blijven en hier voelen wij ons echt thuis. Het is een genot om terug te komen uit het westen en rust van deze omgeving weer te voelen. Het is gewoon goed om hier te wonen....

Ellen Doeve

De dichter is een koe

Gras... en voorbij het grazen
lig ik bij mijn vier poten
mijn ogen te verbazen,
omdat ik nu weer evengrote
monden vol eet zonder te lopen,
terwijl ik straks nog liep te eten,
ik ben het zeker weer vergeten
wat voor een dier ik ben - de sloten
kaatsen mijn beeld wanneer ik drink,
dan kijk ik naar mijn kop, en denk:
hoe komt die koe ondersteboven?
Het hek waartegen ik mij schuur
wordt oud en glad en vettig op den duur.
Voor kikkers en voor kinderen ben ik schuw
en zij voor mij: mijn tong is hen te ruw,
alleen de boer melkt mij zo zalig,
dat ik niet eenmaal denk: wat is hij toch inhalig.
's Nachts, in de mist, droom ik gans onbewust
dat ik een kalfje ben, dat bij de moeder rust.

Gerrit Achterberg

Gerrit Achterberg
20 mei 1905 — 17 januari 1962

Het deugt toch wel rond de Kaap

Een hoop van alle voorgaande verhalen is natuurlijk waar maar dat verhaal van de "Vliegende Hollander" niet natuurlijk.
Er zit echter wel een kern van waarheid in. Kijk je op www.meteo-maarssen.nl/sage_006.html
Dan kan je lezen dat er daar toch natuurverschijnselen zijn die zulke verhalen in de hand werken.
Er zijn ook andere lezingen over de oorsprong en dat is dat de Engelsen en de Portugezen dit verhaal in de wereld geholpen hebben om de Nederlanders die in die tijd de wereldzeeën beheersten en een wereldmacht waren in een slecht daglicht te zetten.
Ze waren gewoon jaloers op het succes van ons op zee en op het zakelijke succes van de V.O.C. De Vereenigde Oostindische Compagnie. Destijds de eerste Multinational zagezegd.
De Engelsen vonden destijds de Nederlanders maar laf, dom en zelfs minderwaardig.
Als je in Engeland of Amerika komt zijn er nog steeds uitdrukkingen die dat bevestigen.
Bijvoorbeeld een Dutch Party is een feestje waarbij iedereen zijn eigen eten en drinken meeneemt.
Going Dutch is ieder op zijn eigen kosten. Dutch Concert is vals door elkaar zingen, Dutch

Courage(moed) is Jenevermoed, Dutch Crossing is schuin oversteken, Dutch Drops is Haarlemmerolie (aan oma vragen), Talk like a Dutch Uncle is een Strafpreek houden. En zo zijn er nog wel meer.

Dutch is eigenlijk ook een beetje een Geuzennaam en daar kunnen we wel een beetje trots op zijn. Denk maar aan Flying Dutchman op de KLM vliegtuigen.

Tot hedentendage is dat af en toe nog zo. De hoofdbaas van de Koninklijke Shell moet altijd een Nederlander zijn. Dat steekt nog steeds en als we zo af en toe een groot project op zee hadden voor de Shell en de directie kwam aan boord dan werd daar in het goede nog steeds mee gegekt met de Engelsen van de Shell.

Ook doet een Engelsman altijd wat lacherig over de kleding van de Hollanders bij het zakendoen. Engelsen verschijnen steevast in een grijs of

donkerblauw pak. Meestal met een vies-rose overhemd en gele stropdas. Een Nederlander wil nog wel eens verschijnen in een bruine combinatie. Dat is zoals ze de Engelsen zo mooi kunnen zeggen "not done". Een hele goede vond ik nog recentelijk aan het begin van de overnamestrijd van ABN Amro. De eerste overnamepleger, Barclays Bank, de Engelse baas daarvan, kwam op de Hollandse televisie vertellen dat de deal al bijna rond was in een bruin pak.

Dat was dus eigenlijk een belediging voor de Nederlanders. Het is Barclays dus niet gelukt de ABN over te nemen. Zo gaat dat.

En toch is het goed toeven in Engeland en omgaan met de Engelsen en zakendoen.

Nu nog even over die Kaap.

(Daar liep het vroeger trouwens ook niet zo best tussen de Boeren en de Engelsen)

Het taaltje daar lijkt erg op het Nederlands. Het is eigenlijk oer-Nederlands zonder de invloed die de Franse Tijd (aan de meester vragen) op onze taal gehad heeft.

Dat geeft dan ook een aantal voor ons "grappige" woorden. Hijsbakkie is Lift, Amperbroekie is Bikini, Stamp die Ruit uit is Nooduitgang in de Bus enz.

Verder hebben we nog wat verwantschap: Dat is de Droge Worst oftewel Droë Boerewors.

Ook de wijn is heel apart. Druivenstokken weer door die VOC meegenomen uit Frankrijk en daar gepoot hadden het aan de Kaap prima naar hun zin. Grappig is dat er nu soorten groeien die in Frankrijk bijna niet meer te vinden zijn door ziektes, maar wel aan de Kaap. Zoals de Chenin Blanc-druif, daar maken ze die lekkere Droë Steen van. Door het goede klimaat is de wijn ook goed doorzond en zit er een beetje meer alcohol in. Het schijnt dat daarom de Hollandse dames Zuid-Afrikaanse wijn zo lekker vinden.....

En als je die mooie in Hollandse stijl gebouwde boerderijtjes en landhuizen ziet in dat wijngedebied waan je je vanzelf thuis.

Kortom het is prachtig aan de Kaap en als je er bent voel je je daardoor altijd thuis en op je gemak.

Maar..... van Kaap de Goede Hoop, ver naar het zuiden, op zee, ja dáár kan het wel eens niet deugen.

"Losse handjes" onder de Wildenborchse vrouwen...

Op de laatste donderdag in januari was er weer iets leuks georganiseerd voor de Wildenborchse VrouwenClub: Djembé spelen.

Over de opkomst hadden we niet te klagen en gelukkig waren er genoeg trommels. Eerst werd er iets verteld over de afkomst van de Djembé. Voor de vrouwen die er niet bij waren en voor de mannen die natuurlijk weer erg nieuwsgierig zijn, volgt hier een verkorte versie. De djembé is een trommel die voornamelijk afkomstig is uit West-Afrika. De traditionele djembé wordt met de hand gemaakt. Een boomstam (van de Leky boom) wordt uitgehold en daarna wordt het geitenleer met touw-bespanning bevestigd.

De nuchtere Hollander zal zeggen: Oh je bedoelt een Tamtam, zeg dat dan.

Maar goed, na de uitleg was de beurt aan ons om er een vrolijke deun mee te spelen. Je kunt de djembé zittend en staand bespelen. Maar je gokt het vast al, na een dag flinke arbeid, kozen alle vrouwen om het toch maar zittend te bespelen. Je kantelt de djembé iets naar voren en dan klem je hem tussen de

knieën. Zo is de onderkant van de djembé open en kan het geluid vrijkomen. Door met een vlakke hand te slaan krijg je meer een warmere en vollere klank dan met alleen met je vingers, dan wordt de klank wat feller.

Met al deze informatie werd ons een deuntje voorgespeeld, en moesten wij het maar even naspelen. Eén keer was nog wel te doen, maar met een paar keer achter elkaar begon de motoriek van enkele dames toch zijn tol te eisen. Om het makkelijker te maken kon je beter je ogen dichtdoen en je inleven dat je in West-Afrika zou zijn. Volgens mij hadden verschillende dames een paar schaars geklede negers voor ogen, want het tromgeroffel begon meer te lijken op een kudde, op hol geslagen, bizons dan op een deuntje.

Maar de moed was nog niet opgegeven en na enige uitleg en vermoeide pogingen hebben we toch maar even een soort van canon gespeeld. En dat klonk best aardig voor een stel amateurs. Naar mijn idee was

iedereen enthousiast, ook al krijg je er wel gevoelige, tintelende handen van zeg. (en kregen sommigen er blauwe plekken van) Maar de vrouwen van de Wildenborch kunnen zonder schaamte zeggen dat ze losse handjes hebben!!

=====

Na een lekkere pannenkoek, bij Dinkelman op bezoek!

Een extra vroege editie van de "Wildenborchse Vrouwen Club"

In plaats van 20.00 uur moesten we ons nu om 18.30 uur verzamelen bij Gea op het erf. Met weer een aardige opkomst vertrekken we met enkele auto's naar Pannenkoekboerderij "Erve Brooks".

We werden naar een ruimte gebracht wat leek op een kamer of keuken van vroeger. Daar stonden gezellig gedekte tafels klaar. Na een drankje kregen we een lekkere kop soep en daarna een heerlijke pannenkoek. En een ijsje kan dan natuurlijk niet uitblijven. Wat een verwennerij weer. De bediening was ook erg oplettend daar er onder ons iemand een rokje met panty aanhad. En om geen ladder in de panty te krijgen had ze de papieren placemat stiekempjes, op de ruwe stoel, onder de billen gelegd. Maar de bekentenis kwam nadat de serveerster aan haar vroeg of zij geen placemat had gekregen. Onder hilariteit van de tafelgenoten natuurlijk.

Maar als je het over hilariteit hebt, dan weet Harry Dinkelman u nu de definitie ervan te geven; Dertig vrouwen op je erf, dat is pas hilariteit.

Eén voor één komen de auto's het erf op rijden en dat ging allemaal goed totdat Stien Brinkerhof wil parkeren. (ik hoop dat je het al wel hebt verteld aan Joop) Want wat gebeurt er, de enige greppe! op het erf heeft onze Stien nou net niet gezien! En ja hoor, ze reed er zo in. Dus u kunt wel nagaan dat de dames met enige adrenaline nog in hun lijf binnenkwamen. Nadat ze een beetje van de schrik zijn bekomen heeft Harry ons uitleg en informatie over de melkrobot kunnen geven.

Het was soms lastig om alles te verstaan omdat de aggregaat soms aansloeg, maar wat ik er van begrepen heb is dat er maximaal 80 koeien op één melkrobot kunnen. De koeien hebben om hun hals een band met daaraan een chip en als ze dan de melkrobot ingaan wordt door de computer gekeken of die koe nog gemolken moet worden of niet. Dan begint de robot met het desinfecteren van de spenen. Dit gaat door middel van een paar borsteltjes die draaien en daartussen zit dan een speen. Sommigen onder ons hebben vast bij zichzelf bedacht; Ben ik blij dat ik geen koe ben.

Na het schoonmaken zoekt een soort van elektronisch oog de spenen op om het melkapparaat te bevestigen. De koe krijgt als die in de melkrobot komt voer, daarom komt die vanzelf en blijft rustig staan. Als ze klaar zijn, dan opent zich het hekwerk en kunnen ze weer lekker de stal in. Blijven ze te lang staan dan krijgt de koe een kleine stroomprikkel.

Ook kan de melkrobot bepaalde ziekte(s) herkennen. Mocht een koe dat hebben dan wordt de melk apart in een emmer afgetapt, zodat het niet in de grote tank terecht komt. Ondanks dit automatische systeem blijft zelfcontrole héél belangrijk. Want zo'n robot merkt natuurlijk niet alles op. En je moet toch ook controleren of alle koeien wel geweest zijn die dag, want anders zal je ze toch nog even moeten halen.

Na de informatie konden we met eigen ogen zien hoe zo'n melkrobot te werk gaat. Ik vond het zeer interessant en menige dames met mij. De koeien vonden het minder leuk, aangezien ze niet meer zo goed de robot in wilden, met al dat gegluur van ons onder de robot door.

Na het overhandigen van een klein bedankje voor Harry, was het tijd om naar huis te gaan.

Maar u voelt hem al aankomen, dat deed Harry trouwens ook. De auto van Stien hing nog in de greppel. Met een stuk touw, een tractor en veel vrouwelijke lachende toeschouwers heeft Harry de auto er weer netjes uit gehaald zodat Stien haar weg kon vervolgen. Tja Harry, het blijkt maar weer, je kunt beter 80 koeien melken dan 30 vrouwen ontvangen, want daar heb je meer werk mee.

Met vriendelijke groet,

Liesbeth ter Harmsel

Namens de WildenborchseVrouwenClub

De Staringavonden

De verbouwing van de Kapel vordert gestaag, maar is niet op tijd voltooid om de Staringavonden te organiseren op die locatie. Daarom is deze keer voor een andere plaats gekozen: het koetshuis van kasteel de Wildenborch. Een prachtige plek om de culturele happening te organiseren. Mooi dichtbij de tuinen en een toepasselijke ruimte voor het optreden van Marianne en Hendrik.

De data zijn de donderdagen 31 juli en 7 augustus, aanvang 19.30 uur.

De kapelcommissie is de families van der Plassche en van der Schoot zeer erkentelijk voor het beschikbaar stellen van de ruimte.

Dus Wildenborchers als u de Staringavonden in een andere ambiance wilt meemaken dan is dit jaar uw kans!

Met vriendelijke groet,
De kapelcommissie